

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК
У КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ ЩОДО КОНОНЕНКА І.В.,
ЗАСУДЖЕНОГО ЗА Ч. 2 СТ. 286 КК УКРАЇНИ,
НА ВИКОНАННЯ УХВАЛИ СУДДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ
Є.І. КОВТЮК ВІД 21 ТРАВНЯ 2013 РОКУ¹

Ознайомлення з наданими матеріалами дозволяє висловити такі міркування.

1. Згідно із заявою заступника Генерального прокурора України про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) від 17 січня 2013 року І.В. Кононенко, засуджений за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, був безпідставно виправданий за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК України. На думку заявника, справа з обвинувачення І.В. Кононенка є схожою за подібністю суспільно небезпечних діянь зі справою щодо С.О. Терещука, розглянутою касаційною інстанцією 7 лютого 2013 року, у якій суд прийняв протилежне рішення, по-іншому застосувавши кримінальний закон.

2. Вивчення рішень Ковпаківського районного суду м. Суми від 1 червня 2012 року та Апеляційного суду Сумської області від 28 серпня 2012 року, законність і обґрунтованість яких згодом було підтверджено ухвалою ВССУ від 17 січня 2013 року, дало змогу констатувати, що Кононенко І.В., керуючи легковим автомобілем в районі Центрального ринку м. Суми, у результаті порушення Правил дорожнього руху здійснив наїзд на пішохода Каліман А.М., яка від отриманих тілесних ушкоджень померла. Після наїзду на пішохода Кононенко І.В. не зупинив свій транспортний засіб і зник з місця пригоди.

3. Для розв'язання питання, порушеного в заяві про перегляд судового рішення, щодо необхідності кваліфікації дій засудженого за ч. 1 ст. 135 КК України за ознаками завідомого залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані та позбавлена можливості вжити заходів до

¹ Висновок підготовлено спільно з Є.О. Письменським.

самозбереження внаслідок безпорадного стану, якщо винний сам поставив потерпілого у небезпечний для життя стан, перш за все потребує з'ясування юридичний момент закінчення цього злочину. Ми поділяємо пануючу в доктрині кримінального права точку зору, згідно з якою склад злочину «залишення в небезпеці» за своєю законодавчою конструкцією є формальним; розглядуваний злочин вважається закінченим з моменту ухилення від надання допомоги особі, котра перебуває в небезпечному для життя стані, незалежно від того, наскільки ефективною могла бути така допомога. Для визнання злочину закінченим не має значення, що хтось інший надав допомогу залишеному у небезпеці².

Відповідно до встановлених усіма судовими інстанціями обставин справи Кононенко І.В. після наїзду на пішохода, порушивши вимоги п. 2.10 Правил дорожнього руху України, не зупинив свій транспортний засіб, не вжив можливих заходів для надання першої медичної допомоги потерпілій, не викликав карету швидкої медичної допомоги. З цього випливає, що засуджений, здійснивши наїзд на потерпілу, відразу вирішив залишити її без допомоги і зник з місця злочину, фактично ухилившись у такий спосіб від надання допомоги.

4. З огляду на сказане, слід критично поставитися до доводів суду стосовно відсутності у винного умислу на залишення потерпілої в небезпеці. Так, судді ВССУ в ухвалі від 17 січня 2013 року в обґрунтування зазначеної думки посилаються на те, що Кононенко І.В. за кілька хвилин повернувся на місце події, зрозумівши, що своїми діями міг завдати шкоду здоров'ю потерпілій, а також на той факт, що злочин був учинений в людяному місці в денний час. Констатується, що засуджений, повернувшись на місце пригоди, від людей дізнався, що потерпіла була на той момент ще жива.

2 Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 9-те вид., переробл. та допов. – К.: Юридична думка, 2012. – С. 337–338; Кримінальне право. Особлива частина: підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т. 1 – Луганськ: Видавництво «Елтон – 2», 2012. – С. 127; Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – Т. 2. – С. 87.

Для нас безспірним є той факт, що Кононенко І.В. міг і зобов'язаний був зупинитися та зробити все від нього залежне для надання допомоги потерпілому пішоходу.

Щодо умислу на вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК України, то такий, на наше переконання, у поведінці Кононенка І.В. вбачається. Адже винний усвідомлював, що збитий ним пішохід опинився в небезпечному для життя стані, а також що він зобов'язаний і має можливість надати йому допомогу, але цього не зробив. Такі обставини, як повернення на місце ДТП, допомога, надана потерпілому іншими особами, тощо, на кваліфікацію не впливають і можуть розглядатись лише в контексті індивідуалізації покарання.

5. Таким чином, порівняння суспільно небезпечних діянь, про які йдеться в наданих для розгляду матеріалах судових рішень, дозволяє констатувати їх подібність із неправильним застосуванням кримінального закону щодо Кононенка І.В., діяння якого (крім складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК) містить ознаки складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК України.